

NADWORNÝ (63) *ai*

a *pochylone*, o *jasne*.

sg m N nądworný (20). ◊ *G* nądwornégo (11); -égo (7), -(e)go (4). ◊ *D* nądwornemu (4); -ému (3), -(e)mu (1). ◊ *A* nądwornégo (3), nądworný (1); -égo (2), -(e)go (1). ◊ *I* nądworným (9). ◊ *L* nądworným (3). ◊ *f L* nądworn(e)j (1). ◊ *n N* nądworné (1). ◊ *G* nądworn(e)go (2). ◊ *A* nądworn(e) (1). ◊ *I* nądworn(e)m (1). ◊ *pl G* nądworných (2). ◊ *A subst* nądworné (3). ◊ *L* nądworných (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. Przymiotnik od „dwór” (61) :

a. *Związany z dworem panującego, pełniący funkcję na dworze; aulicus Cn (39) :* Ná kłztałt też onych Cefárzow Pogąńfkich/ Regiment fwoy nądworný Papieżowie odpráwuia *NiemObr* 160.

Wyrażenia: »hetman nądworný« = *princeps laniorum PolAnt* (2); Fáraon [...] dał mię był pod ftrafz do domu Hetmána nądwornego *BudBib Gen* 41/10, *Gen* 41/12.

»marszałek nądworný« = *princeps laniorum PolAnt* (2); Y poruczył ie Márzfálek nądworný Iozefowi/ ktorem on fłużył *BibRadz Gen* 40/4, *Gen* 40/3.

α. *W odniesieniu do polskiego dworu królewskiego (33) :* [Podskarbi pieniądzmi] zá ráda wrzędników y Rad Nądworných [*consiliariorum curiae JanStat* 309] będzie fzáfował/ zá rofkazániém Króla Ie^{gº} M. *SarnStat* 335, 313.

Wyrażenie: »chorągiew nądworna« (1): Ná chorągwi nądwornej był Orzeł z rozfzerzonymi fkrzydły z złotą ftręfą/ fiedząc ná białym koniu *BielKron* 425.

Zestawienia: »marszałek nądworný« = *marsalcus curiae JanStat* [szyk 17:2] (19): *BielKron* 425v; opowiedzieli to co ná oko widzieli Andrzejowi Gaftotłowicu Márzfálkowi nądwornemu *StryjKron* 597; Namawiał go też aby [...] Marszałkiem nądworným vczynic PanaStarostę Przemyslkiego *ActReg* 94, 57, 71; ilekroć Márzfálek Koronny będzie ná Dworze/ záwždy ku káždéy fpráwie wrzędu fwégo ma wezwáć Márzfálká Nądwornégo *SarnStat* 311, 310 [2 r.], 311 [2 r.], 312, 313 [5 r.], 949, 997, 1309.

»marszałkowstwo nądworne« (2): Doszedłem tego iż KIM czeka z Marszałkowstwem Nądwornem wm MM Pana przyiazdu *ActReg* 172, 102.

»podskarbi nądworný« = *vicethesaurarius curiae JanStat* [szyk 7:3] (10): Fiedor Skumin Tifkiewicz Podfkarbi nądworný wielkiego Xięftwá Litewfkiego *StryjKron* 782; *ActReg* 9; A Ná Dworze Nądworný Podfkarbi/ iáko fkarbów Dworfkich Sekretarz/ niech będzie człowiek dobry/ fkrómny y rozumny: który przez Króla Ie^{gº} M. będzie vftáwion y trzyman *SarnStat* 335, 334, 335 [2 r.], 356, 414, 1214; IE^{gº} M. PANV HYACINTOWI MŁODZIEIOWSKIE^{mv} Z MŁODZIEIOWIC, Podfkarbiemu Nądwornému Koronnému *JanNKar* A2.

b. *Związany z sądem królewskim (22) :*

Zestawienia: »kauzy nądworne« (1): Cauzy Nądworné *Curiales*, Tu dáią pozwy *in loco facti* ná Dworze. *SarnStat* 162.

»pozew nądworný« = *terminus curialis JanStat* [szyk 8:1] (9): Pozwowi Nądwornému o Dziedzictwo álbo o Sumnę czterdzieści grzywien, Rok we trzy niedziele ma bydz *SarnStat* 145; Téż ftroneż pozwem Nądworným pozwáć [*citatione verbali, alias Nądworným citare JanStat* 520]/ y

Sędzięgo rufzyć/ y wżyfłtko czynić/ co ku obronie fprawy będzie przynależeć. *SarnStat* 761, 143 [4 r.], 144 [2 r.], 571.

»prawo nadworne« (3): PRáwo Nadworné, tego powodem MARSZALEK. *SarnStat* 5, 307, 308.

»nadworny rok« = *terminus curialis JanStat* [szyk 6:3] (9): *Diar* 159; Zadny nadwornym rokiem pożywać nie ma nikogo o gránice áni o dzyedzictwo. *UstPraw* H3v, C3v, Ev, H3v; SPrawy przed námi z Roku nadwornégo niefkończoné do powiátu pozwánégo niech będą odefláné *SarnStat* 720, 143, 144, 720.

2. Przymiotnik od „nadworze”; zewnętrzny; *atriensis Calep*; *exterior, hypaethrus, subdialis Cn* (2) : Od wierzchu drzwi aż do domu wnątrznego/ y nadwornego [*ad domum interiorem et forinsecus*] aż do káždey ściány w około/ wnątrz y z nadworza mierzył. *BudBib Ex* 41/17; *Atriensis* – Nadworny. *Calep* 111a.

Synonim: 2. zewnętrzny.

LW